
PRIJATÉ TEXTY

P8_TA(2018)0482

Správa o Čiernej Hore za rok 2018

Uznesenie Európskeho parlamentu z 29. novembra 2018 o správe Komisie o Čiernej Hore za rok 2018 (2018/2144(INI))

Európsky parlament,

- so zreteľom na Dohodu o stabilizácii a pridružení medzi EÚ a Čiernou Horou, ktorá nadobudla platnosť 1. mája 2010,
- so zreteľom na vyhlásenie zo samitu EÚ – západný Balkán zo 17. mája 2018 a jeho agendu priorít zo Sofie,
- so zreteľom na deviate zasadanie Rady pre stabilizáciu a pridruženie EÚ – Čierna Hora, ktoré sa konalo 25. júna 2018,
- so zreteľom na pristúpenie Čiernej Hory k NATO 5. júna 2017,
- so zreteľom na ratifikáciu dohody o vymedzení hraníc medzi Čiernou Horou a Kosovom parlamentmi Čiernej Hory a Kosova,
- so zreteľom na oznámenie Komisie zo 6. februára 2018 s názvom Dôveryhodná perspektíva rozšírenia pre krajiny západného Balkánu a väčšia angažovanosť EÚ v tejto oblasti (COM(2018)0065),
- so zreteľom na oznámenie Komisie zo 17. apríla 2018 s názvom Oznámenie z roku 2018 o politike rozširovania EÚ (COM(2018)0450) a na sprievodný pracovný dokument útvarov Komisie s názvom Správa o Čiernej Hore za rok 2018 (SWD(2018)0150),
- so zreteľom na posúdenie Komisie zo 17. apríla 2018 týkajúce sa programu hospodárskych reforiem Čiernej Hory na roky 2018 – 2020 (SWD(2018)0131) a na spoločné závery Rady z 25. mája 2018 k dialógu o hospodárskych a finančných otázkach medzi EÚ a západným Balkánom,
- so zreteľom na správy volebnej pozorovateľskej misie Úradu pre demokratické inštitúcie a ľudské práva OBSE (ODIHR OBSE) a na vyhlásenie volebnej pozorovateľskej delegácie Európskeho parlamentu k prezidentským voľbám, ktoré sa konali 15. apríla 2018,

- so zreteľom na vyhlásenie odporúčania, ktoré prijal Parlamentný výbor pre stabilizáciu a pridruženie EÚ – Čierna Hora na svojej 15. schôdzi, ktorá sa konala 16. a 17. júla 2018 v Podgorici,
  - so zreteľom na výsledok prieskumu o marginalizovaných Rómoch na západnom Balkáne za rok 2017, ktorý uskutočnili Komisia, Svetová banka a rozvojový program OSN,
  - so zreteľom na berlínsky proces, ktorý sa začal 28. augusta 2014,
  - so zreteľom na svoje predchádzajúce uznesenia o Čiernej Hore,
  - so zreteľom na článok 52 rokovacieho poriadku,
  - so zreteľom na správu Výboru pre zahraničné veci (A8-0339/2018),
- A. keďže každá krajina zapojená do procesu rozširovania sa posudzuje jednotlivo na základe vlastných zásluh, pričom rýchlosť a kvalita reforiem je rozhodujúca pre harmonogram pristúpenia;
  - B. keďže Čierna Hora v súčasnosti dosiahla najväčší pokrok v rokovaní, otvorila 31 z 35 kapitol z *acquis communautaire* EÚ a predbežne uzatvorila rokovania o troch kapitolách;
  - C. keďže konštruktívny dialóg medzi vnútornými politickými silami a so susediacimi krajinami bude predstavovať významný prvok pri dosahovaní ďalšieho pokroku v procese pristúpenia k EÚ;
  - D. keďže Čierna Hora sa zaväzuje, že naďalej bude vytvárať fungujúce trhové hospodárstvo, pričom pokračuje v dosahovaní pozitívnych výsledkov pri vykonávaní povinností vyplývajúcich z dohody o stabilizácii a pridružení;
  - E. keďže Čierna Hora prijíma predvstupovú pomoc v rámci nástroja predvstupovej pomoci (IPA II);
  - F. keďže Čierna Hora musí, okrem iného, ďalej posilniť svoje kapacity v oblasti parlamentných činností, zákonodarnej moci, ako aj v oblasti dohľadu, inštitucionálnu transparentnosť, rešpektovanie právneho štátu a nezávislosti súdnictva, riešenie prípadov vojnových zločinov na vnútroštátnej úrovni, integritu volebného procesu, slobodu médií a boj proti korupcii, organizovanej trestnej činnosti a neformálnej ekonomike;
1. víta pokračujúcu spoluprácu Čiernej Hory v rámci procesu integrácie do EÚ a jej ďalší celkový pokrok, na základe širokej podpory verejnosti pre toto strategické rozhodnutie;
  2. zdôrazňuje, že vykonávanie a uplatňovanie reforiem naďalej predstavuje kľúčový ukazovateľ úspešnej integrácie; vyzýva Čiernu Horu, aby zlepšila plánovanie, koordináciu a monitorovanie vykonávania nových právnych predpisov a politík, a požaduje včasné vykonávanie predbežných kritérií pre kapitoly 23 a 24;
  3. víta hodnotenie Komisie uvedené v jej oznámení zo 6. februára 2018 o stratégii pre západný Balkán, podľa ktorého by Čierna Hora mohla byť pripravená na členstvo v

roku 2025, ak bude mať silnú politickú vôľu, zabezpečí skutočné a trvalé reformy a konečné riešenie sporov so susedmi;

4. vyzýva Komisiu a Radu, aby v nasledujúcom viacročnom finančnom rámci (VFR) zabezpečili primerané ustanovenie na zaistenie tohto možného pristúpenia Čiernej Hory k Európskej únii, ako sa uvádza v stratégii pre západný Balkán;

Demokratizácia

5. pripomína všetkým politickým stranám, že konštruktívna politická spolupráca závisí od plne funkčného parlamentu, v ktorom všetci politici prijímajú zodpovednosť voči svojim voličom na základe prijatia svojho poslanskeho mandátu; víta skutočnosť, že väčšina opozičných strán sa po dlhotrvajúcom parlamentnom bojkote do parlamentu vrátila; naliehavo vyzýva všetky ostatné politické strany, aby sa vrátili do parlamentu a vyvinuli rozhodnejšie úsilie o dosiahnutie skutočného politického dialógu s cieľom zabezpečiť, aby parlament mohol v plnej miere plniť svoju úlohu zákonodarcu a dohľadu, čím by sa obnovil fungujúci demokratický proces;
6. požaduje, aby sa vykonávali právne predpisy o verejnej a politickej účasti žien a menších, najmä Rómov¹, a to aj tak, že sa ženám z menších umožní zmysluplne zapájať sa do rozhodovacích procesov a zastávať funkcie vo verejnej správe a ďalších verejných inštitúciách;
7. vyzýva politické vedenie Čiernej Hory, aby sa zameralo na zostávajúce výzvy a riešilo problémy v oblasti právneho štátu, slobody médií, korupcie, prania špinavých peňazí, organizovanej trestnej činnosti a s ňou súvisiaceho násillia a aby tieto otázky riešilo prioritne;
8. konštatuje, že počas prezidentských volieb v apríli 2018 boli základné slobody rešpektované; vyzýva vládu, aby spolupracovala s opozičnými stranami a občianskou spoločnosťou s cieľom komplexne riešiť nedostatky, ktoré identifikoval ODIHR OBSE, a v plnej miere vykonať prioritné odporúčania jeho volebnej pozorovateľskej misie prijatím prerokovaných vnútroštátnych právnych predpisov, a aby posilnila transparentnosť a profesionalizáciu volebnej správy s cieľom zlepšiť dôveru verejnosti v proces volieb; požaduje, aby sa miestne voľby konali v celej krajine súčasne a aby sa zlepšila kvalita a transparentnosť volieb; naliehavo vyzýva, aby sa posilnili ustanovenia o transparentnosti financovania politických strán;
9. vyzýva na dôkladné vyšetrenie všetkých údajných nezrovnalostí volebného procesu; opätovne trvá na vykonaní primeraných následných opatrení v súvislosti s „aférou audiozáznamov“ z roku 2012; vyzýva protikorupčnú agentúru, aby zintenzívnila monitorovanie možného zneužívania verejných zdrojov na účely politických strán;
10. vyjadruje znepokojenie nad rozhodnutím čiernohorského parlamentu prepustiť Vanju Čalovićovú Markovićovú z rady Agentúry pre prevenciu korupcie; naliehavo požaduje úplnú transparentnosť pri riešení tohto prípadu;

---

¹ Slovo „Rómov“ sa používa ako zastrešujúci pojem, ktorý zahŕňa rôzne príbuzné skupiny, či už ide o usadené skupiny, alebo nie – nielen Rómov, ale aj Aškalov, Egyptanov a ďalších –, ktoré môžu mať odlišnú kultúru a životné štýly.

Právny štát

11. konštatuje ústrednú úlohu, ktorú orgán auditu, protikorupčná agentúra, komisia pre kontrolu verejného obstarávania, agentúra pre hospodársku súťaž a úrad štátnej pomoci zohrávajú v boji proti organizovanej trestnej činnosti a korupcii; víta pokračujúce úsilie zamerané na zlepšenie kapacity a nezávislosti týchto inštitúcií, konštatuje však potrebu zlepšenia účinnosti, dosahovania pozitívnejších výsledkov, nabádania k predchádzaniu korupcii, a to aj primeranými sankciami, a odstránenia zvyšných prekážok pri dosahovaní ich úplnej nezávislosti;
12. berie na vedomie pokrok dosiahnutý pri posilňovaní kapacít protikorupčnej agentúry v súvislosti s vyšetrovaním financovania kampane; zdôrazňuje však potrebu posilniť dôveru v túto agentúru a zlepšiť jej povesť, čo by sa mohlo dosiahnuť tým, že si jej práca uchová ešte väčší odstup od akéhokoľvek politického vplyvu;
13. víta úsilie vynakladané na zlepšenie transparentnosti verejnej správy a výmeny informácií, nabáda však na vytvorenie profesionálnej a odpolitizovanej verejnej správy ústretovejšej voči občanom; oceňuje účinnejšiu prácu ombudsmana; požaduje zlepšené regulačné posúdenia vplyvu, komplexné správy o auditoch a inkluzívne verejné konzultácie týkajúce sa návrhov právnych predpisov; zdôrazňuje význam spolupráce s organizáciami občianskej spoločnosti a otvoreného prístupu k informáciám na účely účinného boja proti korupcii a nabáda na revíziu legislatívnych zmien vykonaných v máji 2017; odporúča optimalizáciu zdrojov a ľudského kapitálu vo verejnej správe;
14. víta výrazný pokrok, ktorý Čierna Hora dosiahla v oblasti elektronickej správy vecí verejných a elektronickej účasti, pričom sa krajina podľa prieskumu OSN v oblasti elektronickej správy vecí verejných z roku 2016 zaradila medzi 25 krajín s najlepšimi výsledkami v týchto oblastiach; vyzýva čiernohorskú vládu, aby zachovala toto tempo reforiem s cieľom ešte viac zvýšiť efektívnosť a prístupnosť verejnej správy;
15. víta mierny pokrok dosiahnutý pri zvyšovaní nezávislosti, transparentnosti, zodpovednosti, profesionality a efektívnosti súdnych inštitúcií; vyzýva na zavedenie záruk voči politickému zasahovaniu a na koherentné uplatňovanie etických kódexov a disciplinárnych opatrení; víta skutočnosť, že noví sudcovia a prokurátori boli vymenovaní po prvýkrát na základe nového systému ich náboru;
16. konštatuje potrebu pokroku v oblasti súdnych konaní týkajúcich sa údajného pokusu o štátny prevrat z októbra 2016, a to zabezpečením plnej miery justičnej spolupráce s tretími krajinami; víta rozhodnutie verejne vysielat' súdne konania v záujme transparentnosti;
17. víta zmeny zákona o súdnej rade prijaté 29. júna 2018, ktoré súdnej rade umožňujú naďalej riadne fungovať; konštatuje, že tieto zmeny boli prijaté v súlade s odporúčaniami Benátskej komisie; zdôrazňuje, že tieto zmeny, pokiaľ ide o voľbu čestných členov rady, predstavujú len dočasné riešenie; naliehavo vyzýva novovytvorenú *ad hoc* pracovnú skupinu parlamentu, aby túto otázku urýchlene vyriešila;
18. je znepokojený zvyšujúcim sa počtom prípadov násillia a cieleného zabíjania v súvislosti s organizovanou trestnou činnosťou, ktoré majú negatívny vplyv na každodenný život bežných občanov; víta skutočnosť, že orgány tento problém identifikovali, ale požaduje

prijatie dôslednejších preventívnych opatrení vrátane využitia konfiškácie majetku, ktorá nie je založená na predchádzajúcom odsúdení; vyjadruje uznanie za vyšetrowanie, stíhanie a vynesené odsúdenie v prípadoch korupcie na vysokých miestach; berie však na vedomie, že tieto výsledky treba ďalej zlepšovať, najmä v oblasti prania špinavých peňazí a obchodovania s ľuďmi;

19. vyzýva na dosiahnutie pokroku pri predchádzaní konfliktom záujmov a nelegálneho obohacovania verejných činiteľov, a to aj na komunálnej úrovni; vyzýva orgány, aby zintenzívnili konfiškáciu majetku pochádzajúceho z trestnej činnosti, dosiahli pokrok pri vyšetrowaní neoprávnene získaného majetku a prijali ďalšie kroky, ktoré by viedli k zneškodneniu zločineckých skupín a prerušeniu väzieb medzi organizovanou trestnou činnosťou, podnikmi a politikou; odsudzuje aj prax uvalovania sankcií nižších, ako je zákonné minimum, pretože to má kontraproduktívny účinok na predchádzanie trestným činom korupcie;
20. pripomína, že Čierna Hora musí v súlade s *acquis* EÚ a medzinárodnými normami v oblasti ľudských práv vyvinúť ďalšie úsilie na zabezpečenie účinnej ochrany práva vlastníť majetok; naliehavo vyzýva štátne orgány, aby v primeranom čase stanovili spravodlivé konania pri vykonávaní existujúceho vnútroštátneho právneho rámca, a to aj v oblasti vlastníckych práv a reštitúcií majetku; konštatuje, že spoľahlivý, nediskriminačný a stabilný režim vlastníckych práv je predpokladom pre dôveru občanov a zahraničných investorov a dôveru podnikov;

Riadenie hraníc a migrácia

21. poznamenáva, že Čierna Hora doteraz preukázala, že je schopná vybavovať žiadosti o azyl, ale zdôrazňuje, že sa musí dosiahnuť ďalší pokrok; nabáda Čiernu Horu, aby užšie spolupracovala s Európskou agentúrou pre pohraničnú a pobrežnú stráž na zlepšovaní riadenia hraníc v súlade s európskymi normami, na riešení neregulárnej migrácie a na rozbíjaní prevádzackých sietí; vyzýva na zintenzívnenie úsilia a cezhraničnej spolupráce pri predchádzaní vzniku organizovaných zločineckých sietí zaoberajúcich sa obchodovaním s ľuďmi, pašovaním drog a tabaku, ako aj pri ich rozbíjaní; zdôrazňuje pretrvávajúce obavy, ktoré sa týkajú nezákonného obchodu s tabakovými výrobkami v Čiernej Hore, najmä pokiaľ ide o jej zóny voľného obchodu; vyzýva Komisiu, aby aj naďalej podporovala Čiernu Horu pri kontrolovaní jej zón voľného obchodu a v úsilí o zabránenie nezákonnému obchodu;
22. vyslovuje poľutovanie nad nedostatočným pokrokom pri riešení otázky obchodovania s ľuďmi a naliehavo žiada, aby sa mimoriadna pozornosť venovala prevencii nútenej organizovanej prostitúcie a zobrať detí; zdôrazňuje, že je nutné ďalšie úsilie, pokiaľ ide o identifikáciu obetí a ich prístup k opatreniam v oblasti pomoci, odškodnenia a ochrany; vyzýva Čiernu Horu, aby poskytla účinnú ochranu obetiam obchodovania s ľuďmi a aby venovala osobitnú pozornosť rehabilitácii detských obetí obchodovania s ľuďmi a rómskym ženám a dievčatám s ohľadom na citlivé okolnosti, v ktorých sa nachádzajú v dôsledku chudoby a marginalizácie;

Médiá

23. je čoraz viac znepokojený situáciou v oblasti slobody prejavu a slobody médií, v ktorých sa v troch po sebe nasledujúcich správach Komisie nezaznamenal žiadny pokrok; pripomína, že príslušná kapitola 23 bola otvorená v decembri 2013 a že práve

pokrok v tejto kapitole a v kapitole 24 rozhoduje o celkovom tempe rokovaní; čo najdôraznejšie odsudzuje zastrašovanie, ohováračské kampane a verbálne a fyzické útoky voči novinárom; uvádza, že v roku 2017 bolo nahlásených sedem prípadov útoku na novinárov; naliehavo vyzýva vládu, aby zabezpečila ochranu novinárov v praxi; požaduje prijatie ďalších krokov na zabezpečenie nezávislosti médií a novinárov a nabáda na systematický zber údajov o hrozbách voči novinárom; poznamenáva, že delegácia EÚ v Čiernej Hore túto situáciu pozorne sleduje;

24. je znepokojený najmä útokom z 8. mája 2018 proti novinárke denníka Vijesti Olivere Lakićovej a vyzýva na úplné vyšetrenie tohto prípadu; považuje za neprijateľné, že sa nezaznamenal žiadny nový vývoj, pokiaľ ide o vyšetrowanie starých prípadov násilia voči novinárom; vyzýva orgány, aby dôrazne odsúdili všetky útoky proti novinárom a podporili opatrenia na ochranu novinárov a na odstránenie beztrestnosti;
25. odsudzuje prebiehajúci finančný a redakčný tlak, ktorý je v Čiernej Hore vyvíjaný na verejnoprávneho vysielateľa (RTCG) a agentúru pre elektronické médiá (AEM); naliehavo vyzýva na zavedenie záruk voči neprimeranému politickému a obchodnému tlaku a na zabezpečenie úplnej transparentnosti v otázkach štátnej reklamy v médiách; opätovne zdôrazňuje, že je nutné chrániť RTCG a všetky ostatné médiá pred nenáležitým politickým vplyvom; naliehavo vyzýva štátne orgány, aby mediálnym regulačným orgánom a verejným vysielateľom poskytli dostatočné finančné prostriedky na zabezpečenie finančnej autonómie a nezávislosti RTCG aj AEM, ktoré majú rozhodujúci význam pre solídne mediálne prostredie počas volebných kampaní; vyjadruje poľutovanie nad zmenou zloženia rady RTCG a prepustením generálnej riaditeľky RTCG Andrijany Kadijovej; domnieva sa, že predčasné prepúšťanie by sa malo povoliť len za presne stanovených okolností;
26. upozorňuje, že nedostatok finančnej autonómie médií podnecuje ich politickú závislosť a polarizáciu; domnieva sa, že je potrebné zaistiť transparentné a nediskriminačné pridelovanie štátnych zdrojov na reklamu, a vyzýva orgány, aby zvážili alternatívne formy nepriamych dotácií na podporu nezávislosti médií;
27. zdôrazňuje úlohu AEM a účinnej samoregulácie pri zabezpečovaní najvyšších etických štandardov v čiernohorských médiách a pri znižovaní počtu prípadov ohovárania; poznamenáva, že neistá situácia novinárov ohrozuje kvalitu a profesionalitu médií;

Občianska spoločnosť a ľudské práva

28. zdôrazňuje zásadnú úlohu organizácií občianskej spoločnosti pri zlepšovaní fungovania štátnych inštitúcií a v boji proti korupcii a organizovanej trestnej činnosti; dôrazne odsudzuje nedávne zastrašovanie a neprijateľnú ohováračskú kampaň zameranú proti organizáciám občianskej spoločnosti, ktoré kritizovali celkový pomalý pokrok alebo nedostatok pokroku v kľúčových oblastiach právneho štátu;
29. žiada o zvýšenú pozornosť pri príprave a vykonávaní právnych predpisov v oblastiach, ktoré majú vplyv na priestor občianskej spoločnosti, a to s cieľom zaistiť, aby právne predpisy neprimerane nezaťažovali organizácie občianskej spoločnosti, nemali na ne diskriminačný vplyv ani nezmenšovali priestor pre občiansku spoločnosť; zdôrazňuje potrebu dostupných verejných prostriedkov pre organizácie občianskej spoločnosti, ktoré pracujú v oblasti ľudských práv, demokracie a právneho štátu, vrátane kontrolných a podporných organizácií malých organizácií na najnižšej úrovni;

domnieva sa, že organizácie občianskej spoločnosti by mali mať možnosť získavať finančné prostriedky od iných darcov, napríklad od súkromných darcov a medzinárodných organizácií, orgánov alebo agentúr;

30. berie na vedomie zmeny zákona o mimovládnych organizáciách zamerané na zlepšenie ich verejného financovania a odporúča rýchle prijatie potrebných sekundárnych právnych predpisov; opätovne zdôrazňuje svoju výzvu na systematické, inkluzívne, včasné a skutočné konzultácie s občianskou spoločnosťou a so širšou verejnosťou o kľúčových legislatívnych reformách spojených s EÚ vrátane ich vykonávania na miestnej úrovni, s cieľom posilniť demokratický charakter prijímania rozhodnutí a zabezpečiť väčšiu transparentnosť; odporúča zlepšiť prostredie finančnej regulácie pre organizácie občianskej spoločnosti poskytnutím dodatočných zdrojov a stanovením jasných pravidiel, pokiaľ ide o vládne mechanizmy konzultácií s organizáciami občianskej spoločnosti;
31. víta prebiehajúce zosúladzovanie právnych predpisov v oblasti základných práv; naliehavo vyzýva na posilnenie inštitucionálneho rámca, ktorý umožňuje účinnú ochranu práv, a to aj v prípade zlého zaobchádzania zo strany orgánov presadzovania práva, zavražďovania a fyzických útokov; vyzýva na aktualizáciu zákona o slobode náboženstva;
32. víta úsilie, ktoré sa doteraz vyvinulo v súvislosti s vykonávaním Istanbulskeho dohovoru, naliehavo však vyzýva na zlepšenie mechanizmov presadzovania a monitorovania v oblasti ochrany ľudských práv, a to aj riešením násillia páchaného na ženách a deťoch; v tejto súvislosti požaduje účinné vykonávanie politík v oblasti základných práv, najmä pokiaľ ide o rodovú rovnosť, práva osôb so zdravotným postihnutím na sociálne začlenenie, práva detí a práva Rómov, zabezpečením primeraného pridelenia rozpočtových prostriedkov a zdrojov na vykonávanie politík a na budovanie kapacít zodpovedných inštitúcií; vyzýva orgány, aby prijali potrebné opatrenia na predchádzanie núteným manželstvám detí;
33. naliehavo vyzýva Čiernu Horu, aby zabezpečila úplné a včasné vykonávanie právnych predpisov týkajúcich sa rodovej rovnosti a nediskriminácie a monitorovala ich účinok na ženy pochádzajúce zo znevýhodnených a z marginalizovaných sociálnych skupín; vyzýva Čiernu Horu, aby zabezpečila všetkým ženám neobmedzený prístup k spravodlivosti a aby poskytovala bezplatnú právnu pomoc pre ženy, ktoré sa stali obeťami rodovo motivovaného násillia, pričom bude osobitnú pozornosť venovať rómskym ženám, ženám so zdravotným postihnutím a ženám žijúcim vo vidieckych a v odľahlých oblastiach; vyzýva Čiernu Horu, aby posilnila úlohu a kapacitu svojich príslušných orgánov, aby tak boli lepšie vybavené na ochranu a rehabilitáciu obetí a na proaktívnu prácu s mužmi v záujme toho, aby sa nedopúšťali násillia na ženách; naliehavo vyzýva Čiernu Horu, aby zvýšila počet a kapacitu svojich štátnych útulkov;
34. vyzýva orgány Čiernej Hory, aby pokračovali v zlepšovaní atmosféry sociálneho začlenenia a tolerancie a aby prijali účinné opatrenia proti nenávisťnému prejavu, sociálnemu vylúčeniu a diskriminácii menšín; konštatuje, že Čierna Hora ešte stále v plne miere neplní Dohovor OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím; nabáda príslušné orgány, aby aj naďalej zvyšovali svoje úsilie o ochranu práv LGBTI osôb; je naďalej znepokojený ťažkosťami týkajúcimi sa akceptácie sexuálnej rozmanitosti v čiernohorskej spoločnosti; vyjadruje znepokojenie nad diskrimináciou, ktorej čelia ženy a dievčatá v rómskej komunite, a nad skutočnosťou, že marginalizovaní Rómovia v

Čiernej Hore majú obmedzený prístup k príležitostiam vo všetkých aspektoch ľudského rozvoja, o čom svedčia výsledky prieskumu z roku 2017 o tejto otázke; zdôrazňuje význam posilnenia sektora MSP a poskytovania podpory prostredníctvom lepších právnych predpisov a realizácie priemyselnej politiky;

35. berie na vedomie sústavný pokrok, pokiaľ ide o zlepšovanie postavenia menších; požaduje, aby sa rešpektovala multietnická identita Boky Kotorskej a aby sa vyvíjalo ďalšie úsilie na jej ochranu;
36. naliehavo vyzýva Čiernu Horu, aby začala verejnú kampanu na zvyšovanie informovanosti s cieľom bojovať proti diskriminácii a násiliu voči LGBTI osobám, a aby zabezpečila spravodlivé vyšetrovanie a stíhanie trestných činov spáchaných proti týmto osobám;
37. naliehavo vyzýva Čiernu Horu, aby začala verejnú kampanu na zvyšovanie informovanosti s cieľom podporiť oznamovanie domáceho násillia páchaného na ženách a dievčatách, zvýšiť počet dobre vyškolených sudcov citlivých k rodovému hľadisku, zabezpečiť riadne vyšetrovanie a stíhanie trestných činov a zaistiť obetiam pomoc, poradenské služby a služby v oblasti reintegrácie;

Hospodárstvo, sociálna politika, zamestnanosť a vzdelanie

38. víta pokrok, ktorý Čierna Hora dosiahla pri zabezpečovaní makroekonomickej stability a rozpočtovej konsolidácie, a požaduje transparentnosť rozpočtu a dobré pracovné a podnikateľské prostredie; zdôrazňuje, že korupcia, neformálna ekonomika, nedostatky týkajúce sa právneho štátu a ťažkopádne regulačné postupy naďalej bránia rastu a investíciám; zdôrazňuje, že európsky sociálny model si vyžaduje dialóg so všetkými hospodárskymi zainteresovanými stranami vrátane odborových zväzov;
39. naliehavo vyzýva, aby sa využíval plný potenciál, ktorý ponúkajú digitálne nástroje v oblasti katastra nehnuteľností, fakturácie a vydávania stavebných povolení; konštatuje, že je potrebné zrýchliť zavádzanie prístupu k širokopásmovému pripojeniu pre podniky a domácnosti; zdôrazňuje nutnosť rámca interoperability na všetkých štátnych úrovniach s cieľom podporovať ďalšiu digitalizáciu a zjednodušenie administratívnych postupov a postupov pre podniky; víta neustály vývoj elektronickej online registrácie spoločností;
40. víta regulačné zmeny v oblasti vzdelávania a úsilie o zvýšenie miery predškolskej dochádzky, a to aj pre deti zo znevýhodneného prostredia, a zdôrazňuje význam komplexného prístupu k vývoju v ranom detstve; naliehavo vyzýva orgány na riešenie vysokej miery dlhodobej nezamestnanosti mladých ľudí a žien, a to vo vhodných prípadoch aj posúdeniami vplyvu na rodovú rovnosť; berie na vedomie, že sa v spolupráci s Medzinárodnou organizáciou práce pripravuje biela kniha na podporu zamestnanosti mladých ľudí; zdôrazňuje potrebu zaviesť aktívne opatrenia na trhu práce, predovšetkým pre ženy, ktoré postihlo zrušenie sociálnych dávok;
41. poznamenáva, že so sociálnymi partnermi by sa malo účinne a systematicky konzultovať v otázkach týkajúcich sa zamestnanosti a sociálnych záležitostí; zdôrazňuje potrebu ďalšieho posilnenia kapacít sociálnej rady; víta prijatie súboru pravidiel v oblasti bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci, ale je naďalej znepokojený vysokým percentuálnym podielom smrteľných úrazov pri práci a nízkym počtom inšpektorov

práce;

42. víta intenzívnejšiu účasť Čiernej Hory na programe Erasmus+ a vyjadruje podporu návrhu Komisie na zdvojnásobenie rozpočtu pre program Erasmus+; nabáda na väčšiu koordináciu prierezových otázok, ktoré ovplyvňujú zamestnanosť mladých ľudí, začleňovanie, aktívne občianstvo, dobrovoľníctvo a vzdelávanie;

Životné prostredie, energetika a doprava

43. vyjadruje uspokojenie s tým, že Čierna Hora je podľa článku 1 svojej ústavy ekologickým štátom; víta možné otvorenie kapitoly 27 *acquis* v rokovaníach s Čiernou Horou tento rok; vyzýva orgány, aby lepšie chránili najhodnotnejšie oblasti, a to najmä biodiverzitu, a aby preskúmali projekty výstavby hotelov a vodných elektrární;
44. konštatuje, že rozvoj ďalších kapacít v oblasti vodnej energie a cestovného ruchu, najmä tých, ktoré sa nachádzajú v chránených oblastiach, musí spĺňať environmentálne normy EÚ; vyjadruje znepokojenie nad neudržateľným rozvojom vodných elektrární, keďže mnohé z 80 projektov vodných elektrární sa neplánujú v súlade s medzinárodnými dohovormi alebo právnymi predpismi EÚ, a to napriek požiadavkám kapitoly 27; naliehavo vyzýva na ďalšie využívanie možných opatrení v oblasti obnoviteľných zdrojov energie a energetickej účinnosti, ako aj na zlepšovanie hospodárenia s vodami a nakladania s odpadom; víta úspešné zosúladenie medzi zákonom Čiernej Hory z roku 2016 o cezhraničnej výmene elektrickej energie a zemného plynu a tretím energetickým balíkom; oceňuje lepšie zosúladenie právnych predpisov Čiernej Hory v oblasti energetickej účinnosti a energie z obnoviteľných zdrojov, naliehavo však vyzýva orgány, aby plne zosúlادili vnútroštátne právne predpisy so smernicou o obnoviteľných zdrojoch energie a smernicou o energetickej hospodárnosti budov;
45. naliehavo vyzýva Európsku banku pre obnovu a rozvoj (EBOR) a Európsku investičnú banku (EIB), aby preskúmali svoju podporu pre projekty v oblasti vodných elektrární a aby zastavili financovanie všetkých projektov realizovaných v chránených oblastiach, ako aj projektov, v prípade ktorých nebolo vykonané riadne posudzovanie vplyvov na životné prostredie *ex ante*;
46. zdôrazňuje, že v súlade so záväzkami Čiernej hory týkajúcimi sa zachovania oblastí s osobitnou vnútroštátnou a medzinárodnou ochranou treba širokej verejnosti poskytnúť včasné a presné informácie o vplyve výstavby diaľnice na riekú Tara a zastaviť všetky činnosti súvisiace so skládkovaním odpadov a zmenou koryta rieky;
47. vyjadruje znepokojenie nad priestorovým plánom osobitného určenia pre Národný park Skadarského jazera; zdôrazňuje, že treba upustiť od rozsiahlych projektov vodných elektrární na rieke Morača, keďže majú značný negatívny vplyv na Skadarské jazero a riekú Tara, pričom tieto dve oblasti sú chránené vnútroštátnymi a medzinárodnými právnymi predpismi;
48. víta pozitívny vývoj v ďalšom zosúlادovaní vnútroštátnych právnych predpisov Čiernej Hory v oblasti životného prostredia a zmeny klímy s *acquis*; naliehavo vyzýva čiernohorskú vládu, aby v súlade s odporúčaniami uvedenými v štúdiu o ochrane lokality Ulcinj Salina financovanej z prostriedkov EÚ chránila lokalitu Ulcinj Salina na vnútroštátnej aj medzinárodnej úrovni; zdôrazňuje naliehavú potrebu zabezpečiť začlenenie lokality Ulcinj Salina do sústavy Natura 2000; vyzýva na určenie a

označenie chránených morských oblastí;

49. zdôrazňuje proaktívnu účasť a konštruktívnu úlohu Čiernej Hory v oblasti regionálnej a medzinárodnej spolupráce prostredníctvom berlínskeho procesu a iniciatívy šiestich krajín západného Balkánu; víta výsledok samitu EÚ – západný Balkán v roku 2018, ktorý sa konal v Sofii, a prijatie balíka nástroja predvstupovej pomoci na rok 2018, ktorý zahŕňa financovanie dvoch dôležitých projektov v oblasti infraštruktúry: obchvat Budvy na Jadransko-iónskom koridore a úsek železničnej trate Vrbnica – Bar na koridore Orient/východné Stredozemie; zdôrazňuje význam dopravných trás, ktoré umožňujú priame spojenie medzi balkánskymi krajinami a trhmi EÚ;
50. vyzdvihuje zámer Čiernej Hory v nasledujúcich troch rokoch zaviesť systém EÚ na obchodovanie s emisiami (EU ETS) a prijatie sekundárnych právnych predpisov o úspore paliva a emisií z nových automobilov; poznamenáva, že je dôležité zahrnúť do vnútroštátnych právnych predpisov Čiernej Hory aspekty systému EU ETS, nariadenia o spoločnom úsilí a mechanizmu monitorovania a podávania správ (MRM);
51. víta pokračujúce úsilie o posilnenie regionálnej spolupráce, najmä pri ochrane životného prostredia, ako sa uvádza v Jadranskej trojstrannej iniciatíve;

Regionálna spolupráca a dobré susedské vzťahy

52. víta pokračujúce úsilie Čiernej Hory o konštruktívnu regionálnu spoluprácu a dobré dvojstranné susedské vzťahy; podporuje návrh na zníženie roamingových poplatkov v krajinách západného Balkánu;
53. víta ratifikáciu dohody o štátnych hraniciach medzi Čiernou Horou a Kosovom; vyzýva na urýchlené uzatvorenie dohôd o vyriešení pretrvávajúcich hraničných sporov s ostatnými susednými krajinami;
54. víta podpísanie spoločného vyhlásenia Čiernej Hory a Albánska, ako aj 12 dohôd týkajúcich sa vzájomnej pomoci v rôznych oblastiach, a považuje to za príklad pozitívnej spolupráce v regióne;
55. naliehavo vyzýva Čiernu Horu, aby zintenzívnila svoje úsilie a proaktívne prioritizovala a trestala vojnové zločiny a objasňovala osudy nezvestných osôb; víta úsilie o opätovné začlenenie vysídlených osôb v rámci regionálneho programu bývania; zdôrazňuje, že napriek prijatiu štyroch dokumentov o stratégii vyšetrovania vojnových zločinov štátna prokuratúra nezačala nové vyšetrovanie ani nové súdne konanie, ani nepredložila nové obžaloby; vyjadruje znepokojenie nad skutočnosťou, že špeciálna prokuratúra otvorila v roku 2016 osem nových prípadov, z ktorých šesť je stále len vo fáze predbežného vyšetrovania; opakuje svoju podporu iniciatíve zriadiť regionálnu komisiu pre zistenie faktov o vojnových zločinoch a iných prípadoch závažného porušenia ľudských práv spáchaných v bývalej Juhoslávii (RECOM); zdôrazňuje význam tohto procesu a aktívnej angažovanosti všetkých regionálnych vedúcich politických predstaviteľov; víta verejnú podporu, ktorú predseda vlády vyjadril komisii RECOM;
56. vyjadruje Čiernej Hore uznanie za ďalší rok plného zosúladiťovania so všetkými pozíciami a vyhláseniami EÚ vydanými v kontexte spoločnej zahraničnej a bezpečnostnej politiky (SZBP) a víta jej aktívne zapojenie do misií spoločnej bezpečnostnej a obrannej politiky (SBOP); oceňuje spôsob, akým sa vykonáva

zahraničná politika Čiernej Hory; vyzýva Čiernu Horu, aby sa pripojila k spoločnej pozícii EÚ o integrite Rímskeho štatútu Medzinárodného trestného súdu a k jej hlavným zásadám o dvojstranných dohodách o nevydávaní osôb;

57. vyzýva na väčšiu spoluprácu medzi Čiernou Horou a EÚ v boji proti počítačovej kriminalite a v otázkach kybernetickej obrany;
58. pripomína strategickú dôležitosť pristúpenia Čiernej Hory k NATO pre zabezpečenie stability a mieru na západnom Balkáne;

o

o o

59. poveruje svojho predsedu, aby postúpil toto uznesenie Rade, Komisii, vládam a parlamentom členských štátov a vláde a parlamentu Čiernej Hory.